

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י"א.

עין משפט
נר מצוה

נ"א מ"י פ"ח מהל'
שגגות הלכה א':
נ"ב מ"י שם הל' ו':
נ"ג מ"י שם הל' ו':

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה
לכדורי. דתני רבי אומר
לקרא אני חיה. בהמה
למה נאמרה כר. כדכתיב
לעילא. אידי דכתיב
בהמה וחיה כתב נמי שרין
טמא ונעלם. וכדנא דבי
ר' ישמעאל כל פרשה
שנאמרה ונשנית לא
נשנית אלא בשביל דבר
שנאמרה בה. ור' אליעזר
כיון דלא צריך לידע
באיה חטא הוא שטא.
בה מאי דריש ביה.
ואמרין פרט למתעסק
בטמא שאינו חייב מאי
טעמא דבעינן בה כוון
לכך יתחייב אבל דלא
קא מיכוון למעשה כלל
פטור. בין לר' אליעזר
בין לר' עקיבא על העלם
טומאה חייב על העלם
מקדש אינו חייב: בעא
מיניה רבא מרב נחמן
העלם טומאה והעלם
מקדש מהו. כגון שנעלם
ממנו שנטמא. וגם נעלם
ממנו שזה הבית בית
המקדש הוא. א"ל הרי
העלם טומאה בידו וחייב.
וא"ל רבא אדרבה הרי
העלם מקדש בידו ופטור.
רבא רב אשי ואמר חזון
אי מטומאה פריש כר.
ודחה רבובי דברי רב אשי
וא"ל לא שנא: ת"ר שני
שבילים אחד טמא ואחד
טהור הלך בראשון ולא
נכנס במקדש בשני ונכנס
בן שמועון. ואקשינן פוסר

מדבעי למיכתב בהמה וחיה לכדורי. בלא היה נמי מלי למדש
הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט
חיה וחיה נמי לא נכתבה אלא בשביל דבר שנמחש זה כדמנא
דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא

בהמה וחיה כדרי ותימה דפרק
בהמה המקשה (חולין דף ע"א.) משמע
דאי לאו קרא דבהמה טמאה בכלל
חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש
משום דליטריך בהמה טמאה
לגופה והשטא בלא חיה נמי הוה
דרש' ג"ש דבהמה דמכל דבר טמא
נפקא ויש לומר דאי לאו בהמה
בכלל חיה לא הוה דרש' ג"ש
דבהמה טמאה אלא דכתיב בכל
דבר טמא אלא ה"א דלאו פרימי
למשמעין דבעינן ידיע אי צריך
איטמא אי צניצא איטמא אפילו
לרבי עקיבא אבל השתא דבהמה
בכלל חיה הוי כאלו כתב בהמה ב'
פעמים ש"מ לכדרי הוה דלמא ולר'
אליעזר אחא נמי למשמעין דבעינן
ידיע אי צריך אל צניצא איטמא
משרן ונצילה ור"ע כיון דע"כ משום
דבהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא
ש"מ צניצא לא נכתב אלא בשביל
דבר שנמחש זה ולא צניצא ידיע
במאי איטמא: **פרק** למתעסק.
פרק ספק אכל (כרימות דף י"ט.) מסיק
מתעסק דלמאי אי צניצא עריות
חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת
כדמואל וצוקנטרס לא דק דזוכיר
נמי מתעסק דעריות ומיהו תימה
דלמאי איטריך זה פרט למתעסק
דשבת תיפוק ליה מטעמא דמואל

דאמר התם דפטור מטעם דבעינן מלאכת מחשבת ואמילתא
דמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב צחלצ'ס
דעריות למא לי למיפטריה שבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא
דמלאכת מחשבת עיקר למא לי למחייביה צחלצ'ס דעריות משום
דנהנה וגרסא דליכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
זה וחמון מחובר אחר דמיפטר מטעם שלא נעשית מחשבתו
ולא שייך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון
נחמין לחמון את התלוש ולהגזיז את התלוש למר כדאית
ליה ולמר כדאית ליה ונמנא מחובר דנעשית מחשבתו
ומיפטר משום זה פרט למתעסק וצתרייהו איירי שמואל ומשום
הכי קאמר צכריות אלא מתעסק דשבת דמואל דאיירי נמי
לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי זה רבי אליעזר
ובחבז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחמון את המחובר ואיזהו חייב נחמין לחמון את זה וחמון זה וסבור שהוא תלוש ונמנא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת ו' והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אלא התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזוין מלאכות לא מיחייב אלא חדא השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקדשן עולה
ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמר בפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה צחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה יש זה מיש זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו'. תימה מנא
ידיעין אי משום דא"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל תרתייהו פירש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנציה לן ולגבי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי מ' משבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו'. אי צרי' צדד נמי חייב דספק טומאה צרי' ספיקון טמא אבל הכא איירי צרי' דמוקמינא ליה צחוקת טהרה:

עש

לכדרי צפ' קמא (לעיל דף י.) אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה כו':
פרט למתעסק. בדבר היתר וצא לידו איסור ולא נחמין לגופה
של זו כגון נחמין לחמון את התלוש וחמון את המחובר נחמין
לאשתו והרי אחותו עמה במטה ונשמטה אשתו וצאה אחותו
תחתיה ואיזהו חייב נחמין לחמון
כסבור תלוש ומנא מחובר או כסבור
היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת
ומ"מ לזו נחמין וכן צא על אחותו
ונחמין לגוף זה כסבור היא אשתו: דרש
שש מחליף כו'. כשהיה שונה משנתו
פעמים מחליף דבר זה לדבר זה ולא
היה מקפיד לפי שאין צניצא חייב
ופטור: **העלם** זה וזה. טומאה
ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע
דפטרי על העלם מקדש: אי
טומאה פריש. אי מחמת טומאה
שהודע לו פירש מן העצירה ו' (ומציא
קרבן) שאמרו לו טמא אחת: הרי
העלם טומאה בידו. איגלאי מילתא
שביאמו למקדש בשביל העלם טומאה
היה: הוי **מקדש קפריש**. שאמרו לו
מקדש הוא זה ומחמת כן טוהא על
ציאתו ולא זכירו לו טומאה איגלאי
מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו:
כלום פריש מקדש כו'. כשהודיעוהו
אחד מהם שם אל לבו לומר מה צדק
ומתוך כך נזכר על השני ומ"מ העלם
שניהם היה בידו: אלא לא שנא.
ופטור: **אחד טמא**. מת קבור צו
וא"ל להלך שלא יאשהיל: **והלך צראשון**.
ואינו יודע אם בטמא אם בטוהור ולא
נכנס למקדש: **צני** ונכנס. וחזר
והלך צני ידע שהלך צניהם והרי
הוא טמא ודאי ונכנס למקדש בהעלם

טומאה שנתעלם ממנו טומאה: חייב קרבן עולה ויורד שיש
כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך צראשון**. ידע שהוא ספק טמא:
ונכנס. למקדש בהעלם טומאה ששכת הילוכו בשביל זו: והוא
ושנה. הוה בשלשי ושנה בשציעי וטבל: וחזר והלך צני. ידע
שהוא ספק טמא: **ונכנס**. למקדש בהעלם טומאה: חייב. או
מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה
ראשונה או ציאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוסר**. דאין כאן
צחטת מכיון ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שציל
שני ספיקא היא שהרי טוהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון
הוא הטמא: **פוסר כגון**. אף צראשונה ולקמן [ע"פ] מפרש לה:

שמואל במתעסק דמיפטר משום זה לר' אליעזר אלא שאל חשש
ובחבז נמי איכא מרי גוויי מתעסק כגון נחמין לחמון מחובר
מלאכת מחשבת ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא שומן או רוק וצלו דכיוצא צו מיפטר לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי
משום דנהנה וטעמא דנהנה ומשום מלאכת מחשבת לא קאי אכולהו ומה שפירש הקונטרס כאן מתעסק היינו נחמין לחמון את
התלוש וחמון את המחובר ואיזהו חייב נחמין לחמון את זה וחמון זה וסבור שהוא תלוש ונמנא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה
כדפרישית: **הרי** העלם טומאה בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן דפרק שלשי (דף טו.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן
לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע"א.) גבי העלם שבת ו' והעלם מלאכה פשיט לפטור ו"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון
דאיכא נמי העלם טומאה אלא התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון דנשגגת שבת וזוין מלאכות לא מיחייב אלא חדא השתא
נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הרי** העלם מקדש בידו ופטור. אומר רבינו תם דלא מיפטר אלא מקדשן עולה
ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרין מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דלמר בפ"ק (לעיל
דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלא לא מוקמינן ליה צחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה
חיזון מכפר אמדי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטר לגמרי שלא יהא חמור אין זה יש זה מיש זה ויש זה ומיהו קשיא דלישגא דקאמר
הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלשי (דף טז.) גבי יש אכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאכל
את הקדש ומוקי לה בנשיא וכו' אלעזר ולוקמה בהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר
החדש כדאמרין לקמן דפרק שלשי (דף טז.) גבי שצועת העדות: **אמר** רב אשי חזון אי מטומאה קפריש בו'. תימה מנא
ידיעין אי משום דא"ל טמא אחת ופירש דלמא לא הוה א"ל נמי מקדש הוא היה פירש לא דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא לא
הוה א"ל נמי טמא אחת לא הוה פירש אלא השתא דא"ל תרתייהו פירש ונראה דרב אשי לא בא לפשוט הצעיה אלא בא לפרש שפעמים
יש לצרר אחת שכות ממנו יותר כגון דנישיליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם
טומאה בידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש בידו ואם שניהם שכותין צוה צוה ודאי מנציה לן ולגבי שבת דפרק כלל גדול (דף ע"א.) י"ס
שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת בידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה
בידו ואין גיר' זו נכונה דלכתי צריך לפרש כי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשו אלא גר' אי מ' משבת
קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש בענין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דלע"ג
דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י צתרייתא קאמי ואי א"ל מקדש הוא ופריש
ידיעה צתרייתא דמקדש הוא ופטור ופענין זה יש לפרש היא דלקמן (דף טז.) גבי העלם שצועה והעלם חפץ והיה דשבת: **הרי** בראשון
ונכנס בו'. אי צרי' צדד נמי חייב דספק טומאה צרי' ספיקון טמא אבל הכא איירי צרי' דמוקמינא ליה צחוקת טהרה:

(א) לעיל ו. [חולין ע"א].
(ב) צ"ק סד: סוטה ג.
(ג) נמנא י. בטריות מג.
(ד) כרימות יט. (ד) שבת ע:
(ה) נמנא יט. (ד) שבת ע:
(ו) נמנא יט. (ד) שבת ע:
(ז) כרימות יט: יט. נל
(ח) הוה ער סופו. (י) רש"ל
(י"א) והעלם מלאכות כ"ל.
(י"ב) וגי' מהרש"א
משום שבת.

תורה אור השלם

1. או הודע אליו חטאתו
אשר חטא בה והביא את
הקרבן שצריך עדים וקר
הבמים:
ויקרא ד כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק.
י"ב עין צהרית דף ק"ס
ע"ב וצחוקת דף ע"א:

מוסף רש"י

כל פרשה שנאמרה
וגשנית כו'. אורחיה
דקרא לחזר ולשבת את
האמור מפני דבר אחר
המתחשק כנפילתו (ש"ס)
(א) אחד טמא ואחד
טהור. ואין ידיע אחת
טמא ואחת טוהר (כרימות
י"ח.) ולא נכנס. למקדש
(ש"ס) בשני ונכנס.
למקדש, ובכניסתו נעלמו
ממנו מקדש וידע טומאה,
דהוה ליה ידיעה בתחילה
ובכפוף והעלם צניצא (ש"ס)
ושחט"ק. חייב. על ציאת
מקדש, דמה נפשך איכא
ידיעה ודאית וטמא הוא
שהרי הלך בשחמין (ש"ס)
ואח"כ הלך בשני
ובכניסתו נעלמו
ממנו טומאה
דכניסה ראשונה, חייב
(ש"ס) ר"ש פוסר. צו,
דשני טומאות נינהו, אבל
חדא וחדא כניסה איכא
לומר שציל זה הוא
הטהור, והלכך ליכא ידיעה
ודאית בתחלה, ובטומאה
מקדש בעינן ידיעה בתחלה
ובכפוף והעלם צניצא,
ותי"ק דמחייב מפרש
טעמיה לקמן (ש"ס י.).